

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dal-
matinova 8 - Upra-
va: Beethovnova 6
N a r o č n i n a:
Letno 40 Din, pol-
letno 20 Din, četrt-
letno 10 Din - Ce-
kovni račun 17.152
Izhaja vsak petek

ŠTEVILKA 31

V LJUBLJANI, 29. JULIJA 1938

LETNIK II.

Dr. Dinko Puc:

Svitanje

Vsa vprašanja se bodo rešila sporazumno in mirno, ker je zmaga demokracije zagotovljena

Ko je bila svetovna vojna končana in so bile mirovne pogodbe zaključene, se je začela angleška politika obračati v drugo smer, kakor francoska. Morda so se bali angleški državniki, da postane Francija premočna in da bi bilo radi tega omajano evropsko ravnotežje; morda so mislili, da premagana Nemčija ne bo hrepnela po revanši ali da vsaj ne bo postala nevarna za mir. Dejstvo je, da je v Angliji nastala močna struja, ki je na eni strani podpirala nemške težnje, na drugi strani pa očitno simpatizirala z vpostavitvijo Mussolinijevega režima v Italiji. Francija je bila vsled tega čestokrat osamljena in nositi je morala sama odgovornost za gotove korake, ki so služili ohranitvi miru in njegovi varnosti. Bili so časi, ko je radi tega grozila nevarnost, da tudi v Franciji propade demokracija in da jo preplavi val fašizma, tembolj, ker je z izvestnih strani prihajalo v to svrhu mnogo denarja v francosko državo.

Te pogoje so se še stopnjevale, ko je zmagalo v angleški javnosti prepričanje, da ni nobene nevarnosti več za kako vojno v Evropi. Laburistična stranka, ki je prišla na krmilo in katere glavni program je bil mir med narodi, je pozabila na staro izkušnjo, da je najboljša obramba miru dobro oborožena armada. Angleška mornarica kar naenkrat ni bila več najmočnejša. Angleško letalstvo je ostalo v povojih, armada na suhem pa okrnjena.

Tako je kar naenkrat nastalo v Evropi ozračje, ki je bilo ugodno za pustolovske podvige. Nastalo je mnenje, da je Francija v svoji notranjosti gnala in nesposobna za večje akcije, Anglija pa da je več ali manj desinteresirana na srednji in vzhodni Evropi in da tudi ni dovolj močna, da bi mogla še enkrat tvegati to, kar je storila leta 1914.

Toda dogodki zadnjih let so izmodrili tudi angleške politike in diplomate. Pa tudi angleško ljudstvo samo je spoznalo, da imperij ni bil na pravem potu. Ravnotežje v Evropi je bilo res premaknjeno, toda ne po krivdi Francije, marveč radi silnega oboroževanja totalitarnih držav. V vsej naglici se je začela Anglija obračati k politiki, ki sta jo svoj čas oživitvorila Edvard VII. in Jurij V. Prodrlo je prepričanje, da je le z najtesnejšim sodelovanjem in prisrčnim prijateljstvom ter ozko vojaško zvezo med Francijo in Anglijo mogoče vzdržati v veljavi mirovne pogodbe in status quo.

Obisk angleške kraljevske dvojice prošli teden v Parizu je imel tedaj globlji pomen, kakor samo izraz vljudnosti. Ta obisk je imel pokazati svetu, da sta francoski in angleški imperij odločena braniti mir in demokracijo ter da sta pripravljena v to svrhu uporabiti vsa sredstva in doprinesiti vse žrtve. Nad vse značilna je bila izjava angleškega vojnega ministra, ki je po skupni konferenci francoskega in angleškega generalnega štaba izjavil, da je ukrenjeno vse, da bodo v primeru potrebe francoske in angleške vojne sile nastopale skupno ramo ob rami in pod enotnim vodstvom. Kdor je zasledoval ogromno oboroževanje Anglije in Francije v zadnjem času, vé, kaj ta beseda pomeni.

Na sestanku v Parizu ni bilo govora o tem, da bi morala Francija odpovedati zvezo z Rusijo, iz česar sledi, da sta tudi v tem pogledu obe veliki demokraciji edini. Ker sledi iz izjav zastopnikov Zedinjenih držav ameriških, da stoje le-te z vso svojo moralno in materijalno silo za Anglijo in Francijo, mora danes vsakdo, ki bi hotel ogroziti mir v Evropi, računati z blokom štirih največjih imperijev sveta, ki drži v svojih rokah 70% surovin in zlata.

Situacija je tedaj danes jasna. Nihče ne more več računati na slabost Francije ali nedolžnost Anglije. Bolj, ko kdaj prej, je zagotovljena zmaga demokracije, bolj, ko kdaj prej, je razviden bodoči razvoj dogodkov v Evropi. Vsa vprašanja, tudi češkoslovaško, se bodo rešila v duhu sporazuma in popustljivosti.

Jasni se!

-nik, Ljubljana:

Pravi pojem svobode

V bližnji bodočnosti bomo morali pokazati, kako naj se uveljavi prava svoboda

Svobodo pojmuje človeštvo v različnih dobah povsem različno. Enemu je svoboda razsežen pojem, seganje v pravice bližnjega, splošno dovolilo, da sme delati, kar se mu zljubi, da sme uganjati največje tiranije, da, še celo, pošiljati svoje bližnje

na morišče. Menda ni pojma medsebojnih človeških odnosov, ki se ne bi na tako različne načine izrabljali, kakor je ravno pojem svobode. Res je pa tudi, da se pojem svobode izrablja s strani podrejenih v različne prevratne namene. Zato pa tudi

nadrejeni lahko označuje strem-ljenje po tej najosnovnejši človeški pravici že samo na sebi kot nekako prevratnost in upor. Iz tega sledi, da je vsako razmišljanje o pojmu svobode skrajno delikatna tema in s tem tudi vzrok, da se o tem zelo malo govori v javnosti, zato pa temveč šušlja, večkrat krivo pojmuje in celo zlorablja z obeh strani.

Najizrazitejše se pojem svobode razvija v demokratično urejeni državni formaciji. Demokracija že v osnovi izključuje vsako drugo misel. Najenostavnejše pojmovanje svobode je že staro kot sam človeški rod. Čim ni bil na zemlji več en sam človek, je že začel vsak zase razmišljati, kako bi uredil svoje odnose do bližnjega. Pojmovanje, da sme nadvladati močnejši slabejšega, je kmalu izginilo, čim je začel človek ceniti tudi duševne lastnosti svojega bližnjega. Uvidel je, da mora dati tudi podrejenemu svoje pravice in da je najenostavnejše pojmovanje svobode: Ne napravi ničesar, kar nočeš, da bi drugi napravil tebi! Iz tega je zrasel pravi pojem svobode in demokracije.

Seveda so potem nastali še različni izredni pojmi svobode. Različni zakonodajalci različnih držav so večkrat ta pojem skušali prilagoditi svojim razmeram, večkrat pa tudi svojim ozkim političnim nazorom. Najradikalnejše pojmuje pojem svobode ulica, čim zatirana in tlačena glasno zahteva svobodo zase in za svoje potomce. Iz tega pojmovanja, čeprav je morda v začetku povsem zdravo in pravilno, vstajajo potem razne skrajno levičarske smeri, kakor n. pr. v Rusiji. Res je, da se pozneje lahko te smeri povsem preobrnejo v drugo smer, da, še celo pogubijo svoje duševne očete,

kot n. pr. v francoski revoluciji ali pa tudi kje drugje v sedanji dobi (Rusija, najbrže tudi Španija itd.).

Zato pa tudi vsak režim zelo ljubosumno pazi, da se ne bi ta pojem preveč krivo, ali, če hočete, tudi bohotno razširil. Nasprotno pa tudi vsak podrejeni še bolj ljubosumno pazi, da se ne bi ta pojem preveč krivo pojmoval. Iz tega nastanejo potem trenja, ki jim pravimo krize, zapletljaji, spletke in podobno. Ni pa mogoče povsem točno opredeliti pojma svobode in zato se praktično tudi ni mogoče izogniti vsem tem trenjem, krizam itd. Pravo pojmovanje svobode je stvar vesti nadrejenega in podrejenega, poleg tega pa še seveda politične zrelosti obeh.

O svobodi se zadnje čase v Jugoslaviji vedno več govori. Ministriški predsednik dr. Stojadinović nam obljublja svobodno volitve, zakon o svobodi tiska daje vedno več hvaležnega gradiva za razpravljanje, različni ministri napovedujejo različne zakone, češ, da je izredna doba naše državne oblike že potekla oziroma že poteka, vendar pa da se že bližamo rednim razmeram. Združena opozicija živo dela vsepovsod, dr. Maček se pripravlja na obisk v Beograd, tako, da je upravičen sum, da se naša država res bliža rednemu državnemu življenju. Drugo leto maja meseca bo potekla zakonita doba našemu parlamentu; do tedaj morajo biti razpisane nove volitve, na katere se bomo morali predvsem mi, ki smo danes v opoziciji, temeljito in skrbno pripraviti. Od nas samih bo torej v marsičem odvisno, kako bomo znali zopet ceniti svojo svobodo, svoje državljanske pravice, komu bomo zaupali in komu ne bomo več zaupali vodstva državnega voza.

Dr. H. K.:

Domovina, ne pozabi!

Naš splošni narodni in gospodarski interes nam narekuje večjo skrb za naše izseljence

Težko gre človek z doma, čeprav le na krajše potovanje. Čim daljša pa je pot, tem večje so skrbi in tem silnejša je želja po onem, kar zapuščamo. Kako šele se človeku stisne srce in skloni glava, če mora potovati v daljino tujino čez nepregledna morja in pokrajine v negotovost za srečo ali nesrečo? In kljub tej bolesti premnogi zapuščajo svoj dom in odhajajo v tuji svet. Šlo bi jih še več, ko bi le mogli...

Beda in pomanjkanje tirata našega človeka v tujino. Ne gre naš človek za zlatom in bogastvom, ne zapušča očetnjave iz gole želje po novem svetu in novi sreči. Naš človek odhaja zgolj zato, da si poišče delo in vsa njegova sreča leži v tem, da ga najde, pa čeprav je še tako težko in slabo plačano; da si le pošteno zasluži skorjo kruha, ki mu ga doma primanjkuje.

Mnogo je že naših ljudi, naše narodne krvi v tujini. Bilo bi jih pa morda že dvakrat toliko, če bi ne bile po končani svetovni vojni Amerika in druge države zaprle svojih mej in vsako priseljevanje ali strogo omejile,

ali popolnoma prepovedale. Ni nam znano točno število naših izseljencev v tujem svetu; tudi uradni statistični podatki so skrajno pomanjkljivi. Brez vsakega pretiravanja pa smemo trditi, da najmanj deseti del našega naroda gara in krvavi v tujini, bodisi začasno, bodisi stalno. Ugotovljeno je bilo, da živi več Slovencev v tujini, kakor pa jih je združenih v domovini Jugoslaviji. Približne številske podatke o naših izseljencih križem sveta smo priobčili svoj čas v nekem članku o naši krvi v tujini in jih zato danes ne bomo ponovno naštevati.

Milijoni naših duš in milijoni naših rok pomnožujejo tuji kapital izven naših državnih mej. Ti milijoni predstavljajo veliko vrednost in ogromno silo. Še večja in težja, kakor je bila doma, je njihova današnja borba za kruh in življenje v tujem svetu. Najtežja in najnevarnejša dela morajo opravljati predvsem naši ljudje. Razkropljeni po širnem svetu so prepuščeni samim sebi in svoji grenki, žalostni usodi. In zavedamo se, da je izseljenska usoda vedno negotova,

POLITIČNI
TEDEN

Kljub hudi poletni vročini, ki je zadnje dni julija zajela vso Jugoslavijo in kljub navideznim počitnicam v jugoslovanskem notranjepolitičnem življenju stoji vendar vsa država v napetem pričakovanju bližnjih dogodkov, ki se bodo odigrali na beograjskih in srbskih tleh. Kakor dozorevajoče jabolko izgleda danes v javnosti bližnji, toliko napovedovani in toliko pestro opisovani obisk voditelja Hrvatov g. dr. Mačka in njegovega spremstva iz obeh frakcij SD koalicijske v jugoslovanski državni prestolnici. Napovedi, spletke in laži, ki so jih razširjali gotovi ljudje in listi s silno prozornim, nečednim namenom v zadnjih tednih, so se izkazale za docela brezpredmetne in neutemeljene. Živa resnica, katere se edino poslužuje v vsem svojem delovanju in nehanju Združena opozicija in ves opozicijski demokratični blok, je bridko razkrinkala in potolkla vsa smešna natolcevanja listov in ljudi, katerih plačanstvo in umazano intrigriranje je naletelo pri vsem zdravem in poštenem jugoslovanskem prebivalstvu zgolj na najostrejšo obsodbo, odklonitev in zaničevanje.

Nihče več se ne upa v nasprotnem taboru trditi, da predsednik HSS in SDK g. dr. Vladko Maček prihodnje dni ne bo šel na bratski obisk v Beograd. Pač pa se skušajo vsi tisti, ki so prej popolnoma zanikavali možnost in verjetnost obiska g. dr. Mačka v Beogradu in Srbiji, sami sebe tolažiti in slepiti s sugestijo, da ta obisk itak ne more imeti nobenega pomena in vpliva na bodoči razvoj jugoslovanske notranje in zunanje politike in na nujno potrebno ter od vsega naroda zahtevano konsolidacijo državnega življenja v Jugoslaviji in da se bo »hrvaško vprašanje« samo po sebi moralo odstaviti z dnevnega reda, češ da sploh več ne obstoja in da je že davno likvidirano. Ne povedo pa ti zahrbtni, temni junaki, kdo in kako je likvidiral to važno jugoslovansko državno življenjsko vprašanje. Ker se zavedamo, da ima narod zdrave oči, čisto dušo, neomadeževano poštenje in lastno pamet, nas ni več strah izmišljotin in nesmiselnosti, s katerimi se v svojem obupu skušajo tolažiti razni propadli politiki in politični konjunkturisti.

V Beograd se je z zdravljenja v spremstvu g. Grola tudi že povrnil g. Ljuba Dovidović. V torek jutraj je pa prispel tja odposlanec g. dr. Mačka in član delovnega odbora bloka sporazuma, prvak b. HSS g. dr. Juraj Šutej. Vse te dni so se vršile seje delovnega odbora bloka sporazuma kot zadnja priprava pred prihodom gosp. dr. Mačka v Beograd. Udeleževali so se jih vsi prvaki bloka, med njimi gg. Stanojević, Davidović, Jovanović, dr. Šutej, Miloš in Ranko Trifunović, Grol, dr. Gavrilović, Bobić, Vlačić in dr. Tupanjanin. O teh posvetovanjih in razgovorih ni bilo izdano s strani udeležencev nobeno sporočilo, vendar se doznava toliko, da sta bila v vseh pogledih in zadevah dosežena med navzočnimi popoln sporazum in enotno mišljenje. G. dr. Šutej se je vrnil v sredo v Zagreb, v prihodnjih dneh pa bo prišel z g. dr. Mačkom in ostalimi prvaki SDK svečano v Beograd.

kakor je tudi izseljenski kruh vedno grenak in pogubonos. Pravimo, da je dobro, če ima človek le nekaj dela in zdravja. Toda, kadar obojega ni, tedaj se pričetna žalost in poguba, kakršnih si nihče v stari domovini niti zamišljati ne more. Svetovna gospodarska kriza, ki je pritisnila gospodarstvo vseh narodov, vedno in povsod najtežje zadeva predvsem tujega delavca. Povsod je najprej odpuščen in zapostavljen izseljenec, ki ga pač vsak najlažje in najbolj izkorišča. V zadnji in še vedno trajajoči krizi so mnogi naši izseljenci porabili ves svoj zaslužek in vse svoje prihranke, izgubili pa so tudi svoje zdravje, svojo mladost in moč, čisto tudi svoje neobgledno življenje. Mnogo težkih, od ust pritrganih prihrankov je propadlo v brezvestnih bankah.

Izseljenčev življenje poteka zgolj v delu in odreknanju. Pero ne more opisati, kaj vse naši ljudje morajo prenesti, da si le ohranijo življenje, da poplačajo potne stroške v tujino, da odplačajo dolg in da izbijajo nekaj skromnega za svoje na starem domu. Naši izseljenci so poslali preteklo leto v domovino 240 milijonov dinarjev. V boljših letih je ta vsota presegala tudi 400 milijonov na leto. Ta prispevek izseljenske delavnosti in varčnosti predstavlja izdatno pomoč in podporo našemu narodnemu gospodarstvu. Brez nje bi za marsikateri kraj in marsikatero družino v stari domovini ne bilo življenja.

Naši izseljenci niso pozabili na svoj dom, niti na svoj stari kraj. Pač pa je skoro docela pozabila nanje naša domovina, kakor da niso tudi oni del našega skupnega narodnega življenja in naše Jugoslavije. Redko kdo in redko

kdaž se pri nas doma vpraša: «Kje so ti naši mučeniki in trpinji, kako živijo in kako napredujejo, kakšna sta njihova usoda in bodočnost?»

Izseljensko vprašanje je veljavno vprašanje našega narodnega in gospodarskega življenja. Ali bomo mar dopustili, da milijone naših najboljših moči in naše žive, zdrave krvi raznese veter po vseh kotih sveta, da se tamkaj izrabijo in propadejo, da se raznarodi in izgubi za domovino za vedno? Ali ni že davno napočil čas, da končno vendar zgradimo med našo staro in novo izseljensko domovino stalno in čvrsto vez, s pomočjo katere se bosta ohranjala in vzdrževala narodna zavest in sodelovanje, se organiziralo prosvetno delo, pravna zaščita in finančno posredovanje? Ne zadošča zgolj službeno uradovanje konzulatov in izseljenskih komisarijev. Kaj malo je tudi koristi od redkih obiskov in pevske izlete, če ostaja vedno vse le pri rodoljubnih besedah na sprejemih in sestankih. Nujno potrebna sta nam krepko prebujena zavest in živ interes vse naše narodne javnosti za življenje naših izseljencev, potrebne so nam organizacije in ustanove, ki se bodo sistematično bavile z izseljenskim vprašanjem, ki bodo budno spremljale vse izseljensko življenje in ki bodo vse njegove potrebe tudi resno zastopale, jih zadovoljevale in branile. Država in družba se morata skupno lotiti tega velikega, svetega dela, o katerem doslej skoro ni bilo sledu med nami in ki je bilo do skrajnosti zanemarjeno. Življenje in bodočnost naših izseljencev nista le vprašanje naše narodne časti, temveč tudi splošnega našega narodnega in gospodarskega interesa.

polni meri spoštujejo določila zakonov.

Taka razdelitev davkov je velikanske koristi za vse angleško gospodarstvo in politiko. Davčne oprostitve majhnih dohodkov dvigajo življenjski standard širokih slojev, lajšajo jim življenje in jim obenem omogočajo, da se boljše hranijo in da kupu-

jejo več najrazličnejšega blaga. Zato v Angliji tudi ni toliko nasprotij in razlik med ubožnejšimi in premožnejšimi sloji. S pravično razdelitvijo davkov in z obremenitvijo velikih dohodkov in bogastev varuje in vzdržuje Anglija svoj socialni mir in razvija v svojih državljanih smisel za politično življenje ter udanost državi.

Domači pomenki

Železnica Črnomelj-Vrbovsko

Razpravljanja o graditvi preprotnih železniških zvez Slovenije z morjem preko Črnomlja in Vrbovskega bi bilo prav za prav lahko konec, toda ne zato, ker piše «Slovenec» s svojimi priveski vred, da progo že «trasirajo» (do dejanske gradnje je po dosedanjih tozadevnih izkušnjah še silno, silno daleč), temveč zato, ker je bila gradnja te proge svoj čas že zakonjena in je bilo za njeno izvršitev tudi najeto inozemsko posojilo, tako imenovano Blairovo posojilo, kateri denar je naša država tudi v resnici prejela. Ker je bil kredit iz Blairovega posojila, določen za zgraditev železniške zveze Slovenije z morjem, že v celoti porabljen, je torej logično, da mora biti ta železnica s tem tudi že v celoti zgrajena. Ali je morda kako drugače?

Čudeži na Brezjah

Preteklo nedeljo so se zatekla na Brezje na dekliški politični tabor vsa slovenska uniformirana in neuniformirana dekleta, včlanjena v tisočeri Marijinih družbah širom naše lepe ožje domovine. Pobožne Marijine hčere so prispele od blizu in daleč k svoji zaščitnici z vročim hrepenenjem, da se navličejo višje tolažbe in da slišijo božjo besedo, ki naj jim da novih moči v borbi proti zalezovalcem nedolžnosti in proti zloglasnemu slovenskemu naprednemu tisku. To tolažbo so slovenskim dekletom delili različni govorniki, ki je

Glede števila udeleženk piše katoliški politični tisk, da jih je bilo precej čez 12.000, takoj nato pa skesano priznava, da jih je pristopilo k mizi Gospodovi le — 5400. Zgodil se je nedvomno čudež, kar na Brezjah ni tako redko, po vzoru onih svetopisemskih čudežev z vinom v Kani Galileji, z nasičenjem pettisociglavice množice z dvema ribama in nekaj hlebi kruha itd. Sicer je pa postalo število 12.000 za tabore JRZ, fantovskih in dekliških odsekov naravnost sveto število, ker ga zasledujemo že na skoro vseh zadnjih prireditvah omenjenih bratovščin. Saj poje tudi stara štajerska narodna napitnica: «Dvanajst je b'lo apostolov, dvanajst je b'lo...»

Vendar z vsebino

Delavsko glasilo JRZ za slovenske «Jugorasoce», zeleni «Slovenski delavec», v zadnji številki zopet besno napada svoje starejše brate v Gospodu in nekdaš v istem gnezdu, krščanske socialce, katerim moli pod nos odlomek iz okrožnice, papeža Pija XI., ko pravi: «Religiozni socializem, krščanski socializem so protislovni izrazi. Nihče ne more biti obenem dober katoličan in pravi socialista». Obenem piše zelenec: «Te besede so veljale in še danes veljajo tudi za krščanske socialiste v Sloveniji. Zanje še prav posebno, ker pri nas ne gre za »udomačeno ime brez vsebine«, ampak za to, ker ima pri nas krščanski socializem svojo vsebino. To smo že dovolj dokazali in krščanski socialisti nam do danes naših trditvev in dokazov niso ovrgli.» — Nas ne zanima, ali so jih ovrgli, ali ne; važno je le, da jugorasoce krščanski socializem vendar priznavajo, da ima njihov pokret svojo vsebino.

Zanimivo glas o g. Kulovcu

Povodom vesti, da je slovenski senator in bivši minister g. dr. Fran Kulovec v času svojega bivanja v

Zunanja politika

Obisk angleškega kraljevskega para v Franciji je končan in zgodovina sveta pripravlja za bodoči razvoj mednarodnih dogodkov nove, prazne strani. Na političnem obzorju zahodne Evrope in Sredozemlja se je nekako zvedrilo in se pričakuje enako izboljšanje vremena tudi nad srednjo Evropo, predvsem pa nad Nemčijo in Češkoslovaško, kjer so se do zadnjih dni še vedno zgrinjali temni, nevihti in treskanje obetajoči oblaki. Vsa diplomatska delavnost, predvsem angleška, izzveneva v stremljenju, da se pereče vprašanje ureditve položaja sudetskih Nemcev in drugih narodnih manjšin na Češkoslovaškem, znano pod najnovejšo označbo «narodnostnega statuta», mirno in sporazumno «likvidira» potom izvestnih koncesij. Taka rešitev se smatra v odločujočem mednarodnem svetu zaenkrat kot edino umestna, primerna in mogoča.

Kako zelo se angleška vlada angažira za mirno rešitev češkoslovskega notranjega državnega sožitja, se vidi že iz tega, da je poslala v Prago svojega posebnega posredovalca v osebi nekdanjega trgovskega ministra Valterja Runcimana, ki naj bi dosegel mirno poravnavo spora med češkoslovaško vlado in med predstavniki sudetske nemške stranke in ostalih narodnih manjšin.

Kakor vse kaže, bo skušal Runciman vplivati na češkoslovaško vlado, da bi prej, preden bi izročila parlamentu v pretres in odobritev predlog narodnostnega statuta, še enkrat vse vprašanje podrobno pretresla v neposrednih razgovorih in pogajanjih s sudetsko-nemško stranko in z ostalimi narodnimi manjšinami. To se pravi, da bo češkoslovaški parlament ponovno odgoden, ker obstoji namera, da bi se vse zainteresirane strani prav v ničemer ne prenaagile. Le dobiti dovolj časa, — to je sedaj glavno geslo. Prihod Runcimana v Prago se smatra kot popolno jamstvo za nadaljevanje pogajanj med vlado dr. Hodže in sudetsko-nemško stranko.

V angleškem parlamentu se bo v zvezi z vsem tem oglašil prvič po svojem izstopu iz vlade k besedi bivši zunanji minister Eden, ki bo ostro nastopil proti sedanjemu Chamberlainovi zunanji politiki, na kar mu bo Chamberlain sam takoj odgovoril. Kakor je znano, se Chamberlain in Eden kaj malo strinjata glede sedanjega položaja in njegovega reševanja v srednji in južni Evropi.

Ameriška javnost gleda na razvoj dogodkov v Evropi precej pozorno in jasno. Ameriški tisk naglaša v zvezi z razmerami na Češkoslovaškem ter v bližnji okolici naravnost sijajne vojaškoobrambne priprave in ukrepe Češkoslovaške. Po ameriških podatkih razpolaga Češkoslovaška s trojnimi obrambnimi trdnjavskim pasom, ki je skoro nepremagljiv. Med prvimi in drugim pasom leži ozemlje sudetskih Nemcev, katerih položaj bi bil v primeru vojnega konflikta vse prej, kot rožnat. S tem trojnimi pasom se Češkoslovaška, ki lahko že v prvem tednu mobilizacije razpolaga z milijonom sijajno oboroženih in izvežbanih vojakov, more braniti najmanj pol leta. Pozabiti pa ne smemo, kdo vse stoji najtesneje ob strani Češkoslovaške v primeru vojnega napada nanjo. Dogodki polpreteklih dni in njihov nadaljnji razvoj so nam lahko prav dobra in zanesljiva šola, na podlagi katere bomo mogli precej jasno gledati v bodočnost.

Davki v Angliji

Kako vzdržujejo Angleži svoj socialni mir in smisel za politično življenje ter udanost državi

Anglija je država, ki ima največji državni proračun. Ta znaša vsako leto nad milijardo funtov šterlingov, kar pomeni v naši veljavi nad 220 milijard dinarjev. Vsekakor je to tako veličastno število, da si njegove veličine in teže niti pravilno zamisliti ne moremo.

Vsi ti ogromni izdatki se krijejo redno iz davčnih dohodkov. Anglija je bila tudi že prej edina država, ki je v svetovni vojni vse svoje vojne stroške pokrivala ne s posojili, kakor ves ostali svet, temveč le z rednimi davki. Tako dela tudi sedaj s svojim novim orjaškim oboroževanjem.

Res je, da je Anglija naravnost pravilno bogata in da je njeno gospodarstvo najnaprednejše, njena trgovina pa razvita prav čez vso zemeljsko kroglo. Vendar je pa važno in poučno vprašanje, kako se morejo prenašati tako velika bremena in kako so razporejena?

Angleška davčna politika je dosledno izvedla progresivni sistem obdavčevanja. Čim večji dohodek ima kdo, tem višja davčna stopnja ga zadeva. Manjši dohodki so obremenjeni z nižjo davčno stopnjo, dočim je najmanjši dohodek, tako imenovani eksistenčni minimum, ki je potreben za osnovno ohranitev življenja, sploh oproščen vsakega davka. Razen tega se razlikuje obremenitev dohodkov tudi v tem, ali izvira dohodek od lastnega dela ali od obresti na kapital, od zakupnine ali od kakega drugega stalnega dohodka brez lastnega dela in truda. Prvi je obremenjen manj, drugi bolj.

Dohodek v višini 250 funtov šterlingov (v našem denarju

okrog 60.000 dinarjev) na leto je sploh oproščen davka. Na letni dohodek v znesku 500 funtov šterlingov se plačajo 3 funti, če se dohodek zasluzi z osebnim delom, a 12 funtov, če prihaja iz drugih virov. Čim večji je dohodek, tem večja je obremenitev. Velika bogastva so izredno težko obremenjena. Od dohodka v znesku 5000 funtov se plača 30 odstotkov davka brez ozira na to, od kod izvira ta dohodek. Bogataš (in teh na Angleškem ne manjka), čigar letni dohodek znaša 50.000 funtov, mora plačati državi od njega 60 odstotkov davka, to je 30.000 funtov šterlingov na leto. Razen tega so velika posestva in premoženja ob podedovanju obremenjena s toliko višjimi zapuščinskimi pristojbinami, čim večja je vrednost dedščine. Tako mora «srečni» dedič, ki je podedoval premoženje, vredno milijon funtov, plačati državi na zapuščinskih pristojbinah polovico vrednosti celotne zapuščine.

Z ozirom na tak davčni sistem nosijo v Angliji pretežni del neposrednih bremen premožni sloji, ki prenašajo to brez upiranja in oporekanja ter brez poskušanja, da bi svoj dohodek in svojo premoženje skrili. Na Angleškem se smatra za največjo sramoto, če skuša kdo državo oškodovati za davek in če skuša zatajiti svoj resnični dohodek. Tamkaj čast in ponos ne dovolujeta česa takega. Ta občutek ima pa svojo globoko korenino v pravičnosti zakonov, ki vedno skrbijo za življenjske potrebe malih ljudi, toda tudi za dejanske interese premožnejših; zato pa na Angleškem tako meščan, kakor tudi delavec in kmet v

o delu...
koraj...
ubijansk...
renskega...

Zakaj bi šli v vojno?

Angleški državni tajnik v vojnem ministrstvu Wells je definiral motive, zaradi katerih bi danes Velika Britanija mogla stopiti v vojno: 1.) V obrambo angleškega cesarstva in važnih komunikacijskih poti. — 2.) V izpolnjevanju obvez Velike Britanije, ki jih je prevzela iz mednarodnih pogodb in kot članica Društva narodov. — 3.) Če bi prevladalo prepričanje, da se more edino z orožjem preprečiti še večji mednarodni konflikt.

Bratje slovenski fantje

Na taboru slovenskih fantov, po-mešanem s francoskimi in drugimi mednarodnimi fanti ter s cvetočimi uniformiranimi slovenskimi dekletimi Marijinimi devicami, na nekdanjem ljubljanskem orlovskem stadionu si, po pisanju «Domoljuba», sedanji minister za telesno vzgojo naroda dr. Miletić ni mogel kaj, da ne bi kar v radiu nagovoril navzočih s sledečimi «važnimi besedami pohvale»: «Dragi bratje fantje!» — Isti minister je nekaj dni pozneje v Pragi zastopal jugoslovansko vlado na vsesokolskem zletu v sokolskem kroju, ki ga pa na prireditvi slovenskih fantov v Ljubljani ni oblekel...

DOMA IN NA TUJEM

Važna razsodba DS

Kakor je naši javnosti gotovo še v spominu, je banska uprava dravske banovine svoj čas razpustila «Osrednje društvo jugoslovanskih obrtnikov» v Ljubljani, češ da je prekoračilo svoj statutarni delokrog in da je delovalo o priliki skupščinskih volitev 5. maja 1935 politično, kakor tudi zaradi tega, češ da v letu 1936. zaradi notranjih nesoglasij ni moglo izvrševati svojega delokroga in da leta 1936. ni imelo običnega zbora. Proti tej odločbi je bila vložena pritožba, ki jo je ministrstvo za notranje zadeve 9. marca lanskega leta zavrnilo z enako utemeljitvijo, kakor se je je pri razpustu poslužila banska uprava v Ljubljani. Proti tej ministrijski rešitvi se je pritožil bivši predsednik razpuščenega društva g. Lovro Pičman na državni svet kraljevine Jugoslavije, ki je njegovi utemeljeni pritožbi s svojo razsodbo dne 9. maja t. l. ugodil in ministrijsko rešitev kot protizakonito uničil.

V razlogih svoje razsodbe je

državni svet ugotovil, da vse navedbe banske uprave in notranjega ministrstva, češ da so se člani ODJO udeleževali v volilni agitaciji za bivšega predsednika vlade Jeftića in si tozadevno tudi dopisovali med seboj, kakor tudi, da se zaradi sporov med širšim in ožjim odborom DJO niso mogle vršiti se je širšega odbora in da se v letu 1936. ni vršil občni zbor društva, nimajo za razpust društva nobene podlage v predpisih § 11. zakona o društvih, s katerim sta banska uprava in notranje ministrstvo utemeljevala razpust društva. Glede tega, da se občni zbor v letu 1936. ni vršil, se je državni svet še posebej iz vseh spisov prepričal, da je bila upravi društva ta vršitev z odločbo oblasti naravnost prepovedana.

Društvo jugoslovanskih obrtnikov v Ljubljani je prejelo predmetno razsodbo državnega sveta 12. t. m. in jo je v celoti objavilo v zadnji (8.) številki svojega stanovskega glasila «Obrtnik», ki je izšla 15. t. m.

Kaj narod najbolj zahteva?

Kdorkoli med nami je kdaj potoval po drinski banovini ali morda po sosednjih, vzhodnejših banovinah, in je nekoliko natančneje pogledal okrog sebe, je navadno ob vrnitvi domov povedal med znanci, da pri nas niti ne vemo, kaj da je dobro, kakšen dober, bel kruh da jemo in v kako lepa oblačila da se oblačimo. To dejstvo je postalo že notorično. Sedaj pa beremo v listih, da je gospod podban drinske banovine Krečkovič nedavno napravil uradni obisk v raznih krajih drinske banovine in se je tam mogel prepričati, da si narod «najbolj želi le šol in dobrih cest». Tudi to ni od muh, skrbi nas le, da gospod podban ni stopil v stike s pravim narodom, če ni slišal nobene besede o «kruhu in ruhu»...

Izvoljenci

Režimski tisk v vročih dneh kislih kumaric navdušeno piše lastnotolajzne članke o «uspešnem» udejstevanju «gotovega» dela našega parlamenta v našem in mednarodnem javnem življenju. Da v tem delu parlamentarcev ni nobene opozicijske garjeve ovce, se razume samo po sebi. Kakor beremo, bo večja taka skupina jugoslovanskih parlamentarcev, na čelu s predsednikom skupščine g. Čirićem, v kratkem odšla na službeni obisk v Sofijo.

Opozarjamo na današnji oglaševanje «Sagrini», veleprodaje srečk Državne razredne loterije v Ljubljani!

Ljubljana je dobila te dni zopet novo, velepomembno zračno zvezo s prestolnico države, in sicer neposredno, direktno progo Ljubljana—Beograd z edinim petminutnim postankom v Zagrebu. Iz Ljubljane odhaja moderni potniški avijon vsak dan ob 8. uri zjutraj, prihaja v Zagreb ob 8.30, odhaja iz Zagreba ob 8.35 in prihaja v Beograd ob 10.05 uri. Iz Beograda pa se vrača prav tako vsak dan ob 16.55, prihaja v Zagreb ob 18.25, odhaja iz Zagreba ob 18.50 in pristaja na ljubljansko letališče ob 19. uri zvečer. Doslej so morali potniki iz Ljubljane, ki so hoteli v Zagreb ali Beograd, oziroma na druge mednarodne in naše medkrajne letalske proge, leteti preko Sušaka in od tam dalje, kar je vozni čas seveda podaljšalo. Sedaj pa potrebujete za polet iz Ljubljane v Beograd le 2 uri in 5 minut. Pričakovati je, da se bodo naši ljudje, predvsem pa gospodarski in poslovni krogi, te silno ugodne, cenene, udobne in varne prometne zveze prav radi in mnogoštevilno posluževali.

V okviru Mariborskega tedna bo letos izredno mnogo zanimivih razstav in pa za ves naš narod in njegov gospodarski, socialni in kulturni razvoj ter napredek velepomembnih prireditel in javnih nastopov, organiziranih v največjem slogu. Zaenkrat naj predvsem omenimo veliki obmejni narodni tabor dne 14. avgusta, na katerem bo vsa Slovenija s svojo udeležbo praznovala 20-letnico Jugoslavije v Mariboru. Za udeležbo na tem taboru je odobrena četrtinska voznina na podlagi posebnega vabila, ki se dobi pri «Putniku» in pri vseh občinskih pripravljalnih odborih odnosno neposredno pri Odboru za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru, ter na podlagi tabornega znaka in obrazca K-14, ki se dobi pri železniški blagajni. Druga zelo pomembna prireditev pa bo veliki aeromiting na novem aerodromu mariborskega Aerokluba na Teznu dne 7. avgusta.

Katastrofalno neurje je divjalo pred dnevi nad Mariborom in njegovo širšo okolico. Med silnim naličjem in treskanjem je padala tudi gosta toča, ki je ponekod dosegla debelino orehov. Škoda je zelo velika. Uničeni so vsi poljski pridelki, prav tako pa tudi sadovnjaki in vinogradi. Prebivalstvo je potrebno nujne pomoči.

Novi motorni vlaki na progi Beograd—Dubrovnik in obratno se doslej niso preveč obnesli in se vozi v njih le po nekaj potnikov v vsaki smeri. Z ozirom na to je sedaj generalna direkcija državnih železnic dovolila vsem lastnikom legitimacij za 50% popust in vsem drugim koristnikom znižane voznine do 50%, da smejo uporabljati za potovanje te vlake z doplačilom 80 din za vsako smer, kar doslej ni bilo dovoljeno.

Ponarejevalci srebrnikov po 10, 20 in 50 dinarjev so na delu v Vojvodini, v Bosni in Hercegovini. V prometu so se pojavile v zadnjem času velike množine ponarejenih kovancev. Končno se je oblastvom le posrečilo, da so večino ponarejevalcev izsledile in jih spravile na varno.

Pristaniški delavci v Marseillu so sklenili, da ne bodo več delali ne ob nedeljah in praznikih, ne ponoči in da sploh ne mislijo delati preko svojega, zakonito določenega delovnega časa.

V Trstu bodo sedaj ustanovili poleg že obstoječe gospodarske še pravno in politično fakulteto.

Nove metode za znižanje izdatkov v svojem proračunu se je pričela posluževati mestna občina v Križevcih na Hrvaškem. Te dni je črtala iz proračuna stanarino župana in višjih uradnikov, znižala je plačo upravitelju mestne klavnice, ukinila je doklade mestnim uradnikom in uvedla je posebno novost, da morata mestni fizik in mestni veterinar po en dan v tednu brezplačno zdraviti obolele ljudi in živino.

Športni jubilej. Hrvaški akademski športni klub ali kratko «HASK» v Zagrebu slavi te dni 35-letnico svojega obstoja.

Velike mednarodne tekme letalskih modelov so se pred dnevi vršile na ljubljanskem letališču. Sodelovali so mnogoštevilni predstavniki iz 11 držav. Najboljši model je spustil v zrak predstavnik Anglije. Tekmovanju sta poleg mnogih drugih odličnih gostov prisostvovala tudi rumunski princ Bibescu in poveljnik jugoslovanskega zrakoplovstva, armijski general Simović.

Čebelarjem. V okviru velike Obrtne razstave v Vrbasu, ki se bo vršila od 31. julija do 7. avgusta t. l., bo prirejena tudi obširna čebelarska razstava, dne 7. avgusta pa bo istotam državni čebelarski kongres.

Znaten del angleškega sredozemskega vojnega brodogoja je obiskal te dni nekatera naša jadranska pristanišča. Zavezniškemu brodogoju in njegovim častnikom ter mornarjem je priredila naša mornarica, kakor tudi civilne oblasti in prebivalstvo, izredno prisrčen sprejem.

Tudi italijanska vojna mornarica je napravila svoj prvi povojni uradni obisk naši vojni mornarici. Nekaj italijanskih vojnih ladij pod poveljstvom admirala Riccardija se je zadržalo v nekaterih južnodalmatiških pristaniščih.

V balkanske države, predvsem pa v Jugoslavijo, nekateri inozemski nesolidni trgovci in preprodajalci še vedno uvažajo večje množine starih, zastarelih ali pa le delno in za silo renoviranih strojev, s čimer je naše gospodarstvo močno oškodovano, ker ne more z zastarelimi in največkrat skoro neuporabnimi stroji, za katere se nadomestni deli v tovarnah sploh več ne izdelujejo, nikakor ustrezati naročilom oziroma konkurirati podjetjem z resnično novimi, modernimi stroji v tu in inozemstvu.

Sadna letina v južnih in vzhodnih pokrajinah naše države ne kaže ravno preslabo. Edino sliv letos ne bo in bomo mogli izvoziti le nekaj vagonov iz Bosne, iz Smedereva in okolice pa niti enega vagona. Zato so cene žganja močno poskočile in stane liter slivovke tamkaj že danes na veliko 16 din, liter tako imenovane ljute rakije pa 20 do 25 din. Pač pa bo letos v Smederevu in okolici ogromno grozdja, skoro dvakrat toliko, kot lani, seveda če ne bo kakih vremenskih nezd. Računa se, da bodo letos iz tamkajšnjih krajev izvozili najmanj 900 do 1000 vagonov grozdja.

Velika nemška znanstvena ekspedicija, ki šteje 40 članov, samih znanstvenikov iz Berlina in Hamburga, je prispela v Šibenik, od koder se je takoj podala v Zlari, kjer bo podrobno proučevala lov na korale.

Tuji strokovnjaki so v Jugoslaviji močno priljubljeni. To poznamo iz vse dosedanje prakse. Sedaj je izdala nemškemu arhitektu Wernerju Marchu nalog, da zgradi v Beogradu olimpijski stadion. Naši arhitekti zaenkrat še niso zreli.

Obiščite

VII. MARIBORSKI TEDEN

od 6. do 15. avgusta 1938

Polovična vožnja na železnicah od 4. do 17. avgusta 1938

Veliki narodni tabor dne 14. VIII. 1938 — Jubilejna kulturna razstava ob priliki 20 let. Jugoslavije v Mariboru

VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVUIJA

Industrija - Tekstil - Trgovina - Obrt - Kmetijska razstava - Razstava cest - Tujskoprometna razstava - Fotoamaterska razstava - Filatelistična razstava - Gostinstvo - Vinska pokušnja - Ženska ročna dela - Razstava narodnih noš iz vseh kraljev držav - Razstava „Nanos“ - Čebelarska razstava - Razstava malih živali - Koncertne in gledališke prireditve - Sportne prireditve - Veselični park na razstavišču itd.

Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji...

Zeleno romantično Pohorje...

Vinorodne Slovenske gorice...

Gostoljubni, lepi Maribor — Vas vabi jo!

Tudi znamenje časa. Ljudje si v težki življenjski borbi pomagajo, kakor pač vedo in znajo. Na Hrvaškem so finančni organi v okrajih Sisak, Petrinja, Glin in Kostajnica uničili v zadnjem času nad 200.000 stebel nezakonito zasajene tobačne rastline.

Večja skupina domačih in tujih učenjakov-botanikov se mudi na znanstvenem potovanju po južni Srbiji.

Sinji naš Jadran je že dolga leta zelo priljubljeno torišče za posnemanje večjih filmov s strani inozemskih filmskih družb. Te dni izdelujejo na Hrvaškem Primorju in v Dalmaciji zopet več nemških in čeških zvočnih filmov.

Prebivalstvo Subotice znaša po podatkih mestnega prijavnega urada 110.000 duš. Od teh jih prebiva v notranjem mestu samem kakih 58.000, ostali pa žive v predmestjih in na okoliških kmetijah.

Predsednik vlade dr. Stojadinović je praznoval 24. t. m. petdesetletnico svojega rojstva.

Samoobramba kmetov. Kakor Ljubljana, tako so tudi druga jugoslovanska mesta posegla po zelo kočljivem sredstvu za izboljšanje svojih financ in za kritje svojih visokih proračunov. Med temi mesti je tudi Petrovgrad, ali, kakor se je prej imenoval, Veliki Bečkerek. Sedaj so se pa okoliški kmetje naenkrat postavili v bran. Uprli so se pobiranju previsokih mestnih trošarin, užitnin, tlakar in tržnih pristojbin pri uvozu svojih pridelkov v mesto. Pred dnevi jih enostavno ni bilo več na petrovgrajski trg in meščani so ostali brez živeža. Mestna občina v Petrovgradu sedaj potom svojih občinskih očetov premišljuje in rešuje novo nastali kočljivi položaj.

Neka čudna praksa z opozicijo se opaža v nekaterih evropskih parlamentih v zadnjih letih. Vlade «večine» načelno ne upoštevajo niti najutemeljenejših zahtev in predlogov opozicije, pa če so še tako pametni in umestni, temveč zasedanje parlamentov enostavno odgodijo, kadar se jim le zazdi. Tako so bile te dni po zelo kratkotrajnem zasedanju odgodene seje bolgarskega narodnega sobranja ob burnih in ostrih protestih opozicije. Sobranje se bo ponovno sestalo šele koncem oktobra.

Na zadnjem esperantskem kongresu v Varšavi je bilo sklenjeno, da se vsem vladam evropskih in ostalih svetovnih držav predlaga uvedba esperanta kot mednarodnega diplomatskega jezika.

Množestveni samomori na Dunaju. Mariborska «Delavska politika» poroča v svoji zadnji šte-

vilki, da je poslalo 6 znanih angleških osebnosti listu «Timesu» pismo, v katerem poročajo, da je samo na Dunaju 7000 Židov izvršilo samomor. V pismu pravijo, da to kaže trpljenje in vso strahoto, ki si je sicer niti misliti ne moremo. Med podpisniki pisma so lord Lytton, član mandžurske komisije, chesterski škof in poslanec Viktor Cazalet in drugi.

Ameriški veleposlanik v Londonu Kenedy se je v nekem svojem govoru v Bostonu izredno toplo zavzel za demokratske metode v življenju narodov.

Epidemija kolere na Kitajskem zavzema katastrofalen obseg in razvoj. Društvo narodov organizira pomožno akcijo in se je obrnilo na svoje članice za pomoč. Odzvale so se vse vladane države, ki bodo poslale vsaka po nekaj milijonov injekcij seruma proti kolери. Tudi Jugoslavija bo poslala v kratkem pol milijona takih injekcij, ki jih z vso naglico izdelujejo v Zagrebu.

Vojna na Daljnem Vzhodu? Japonski tisk v zadnjih dneh obširno piše o vojnih pripravah Sovjetske Rusije na Daljnem Vzhodu. V Vladivostoku se opaža izredno živahna delavnost in se vsa ogromna vojaška posadka nahaja v permanentni strogi pripravljenosti. Na mandžursko-sovjetski meji so se krvavi spopadi med obmejnimi četami te dni ponovili.

Na vojaški paradi pred angleškim kraljevskim parom v pariškem Versaillesu je sodelovalo nad 50.000 vojakov vseh vrst orožja.

Angleški kralj je ob svojem odhodu s francoskih tal povabil predsednika Francoske republike Lebruna, naj prihodnjo pomlad uradno obišče prestolnico Velike Britanije.

Nedavni veliki potresi na Grškem so imeli mnogo hujše posledice, kakor pa se je prvotno domnevalo. Dobesedno z zemljo zravnanje so cele vasi in pokrajine. Škoda sega v visoke deset in desetmilijone drahem, znatne so pa tudi človeške žrtve.

Na Dunaju so se vršile 25. t. m. velike proslave spomina na 25. julij leta 1914., ko so narodni socialisti uprizorili državni puč in ubili kancelarja Dollfusa, za kar jih je bilo več obsojenih na smrt. Usmrčenim hitlerjevcem so odkrili spominske plošče. Dollfusov spomin so pa njegovi pripadniki slavili skrivaj za zaklenjenimi vrati in zagrnenimi okni...

Grška vlada je izdala svojim obmejnimi organom zelo stroga navodila, s katerimi se prepoveduje vsem Židom, ki so tuji podaniki, prehod preko grškega državnega ozemlja.

Dospela so zopet francoska kolesa
Najboljši material Najlažji tek

AIGLON

Model: TOUR DE FRANCE

VIKTOR BOHINEC, Ljubljana

Tyrševa cesta 12 (dvorišče)

Priložnostni nakup

Več prvovrstnih še popolnoma novih šivalnih strojev, koles in otroških vozičkov in večje število že rabljenih, vse po neverjetno nizkih cenah edino

pri „**PROMET**“
Napoleonov trg

(nasproti Križanske cerkve) v Ljubljani

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti „Nebotičnika.“

Trajno kodranje samo Din 60.-

Barvanje las v vseh niansah.

Izdelava garantirano dobra.

Frizerski salon

MIRKO ZALETEL, Ljubljana
Cesta 29. oktobra (Rimska) št. 24

V neznosni poletni vročini se
shladite v jami gostilne

Ražem

Ljubljana-Žabjak - Telefon št. 28-57.

Točim od ravnokar dole vagonke pošiljke izbrana
dalmatinska vina najodličnejše kvalitete.
Zdravilno črtno po Din 10-
specijalno belo po Din 10-
kakor tudi štajerska in dolenska izbrana vina.
P r i z n a n o
izvrstna kuhinja Vam nudi vedno razne posebnosti.

Za obilen obisk
se priporoča

Zoran Ražem.

Tujina nas uči

**Načrtna graditev avtomobilskih cest
v Nemčiji — Do leta 1940. že 7000 km**

Ko so Nemci leta 1934. pričeli graditi moderne avtomobilske ceste ali kakor se kratko imenujejo: avtostrade, je bilo slišati z vseh strani nešteto skeptičnih glasov o smiselnosti in nesmiselnosti teh novih cest. Tuji strokovnjaki, — domačim nemškimi so bila usta seveda zaprta —, so javno izražali pomisleke, predvsem v gospodarskem pogledu, ker so stroški, investirani v te ceste, naravnost ogromni in je zato problem rentabilnosti takih velegradenj zelo težko rešljiv. Pa tudi v prometnem pogledu so nastali dvomi, ali bodo današnje avtomobilske konstrukcije mogle ustrezati modernim avtostradam, ki zahtevajo predvsem skrajno brzino; istočasno pa se je pojavil tudi problem konkurence železnicam in se je povdarjalo, da, če je železnica res namenjena prometu na velike razdalje, nikakor ni smisla, da bi se gradil avtomobilski dolgoprogovni promet, ker temu pač že zadoščajo železnice.

Nedvomno so tudi v Nemčiji mislili na vse te okoliščine, vendar je bila pozitivna odločitev izstavljena v prvi vrsti s stremeljenjem nemške vlade, da zmanjša

in odpravi brezposelnost. Autostrade so se smatrale kot nujna dela iz potrebe, katere smisel in namen je bil, dati ogromni armadi brezposelnih delavcev delo in kruh. Šlo je torej za neko produktivno preskrbo brezposelnih. Nedvomno pa so igrali pri tem veliko vlogo tudi vojaški oziri.

Nemci so izračunali, da se približno četrtnina stroškov za avtostrade vrača nazaj državi v obliki davka na podjetja, ki sodelujejo pri njihovi gradnji. Dalje se je kalkuliralo s tem, da se približno tretjina stroškov prihrani na brezposelnih podporah; namesto podpor se izplačujejo delovne mezde in se tako stvarni stroški za avtostrade zmanjšujejo na 40% proračunske vsote.

Autostrade so v tehničnem pogledu grandiozne gradnje. Njihova povprečna širina je 20 metrov in so sestavljene iz dveh pasov, širokih po 8 metrov v vsaki smeri, med njima pa je travnat pas, širok 4 metre. Vsak pas pa je razdeljen s črno črto še na dva dela, od katerih je notranji namenjen počasnejši, zunanji pa hitrejši vožnji.

Kot gradivo se uporablja izključno beton, le v krajih, kjer

je dosti primerne kamna, so avtostrade tlakovane s kockami. Pri gradnji avtostrad velja načelo, da nove ceste ne smejo voditi skozi majhna mesta in vasi, da ne bi trpela brzina prometa. Zato vodijo nove avtostrade izključno le skozi prosto prirodo in jih vežejo z bližnjimi naselbinami navadne ceste.

Varnosti vožnje na avtostradah je posvečena največja pozornost. Dovozi oziroma vstop na avtostrade je rešen tako, da prihajajo avtomobili s stranskih cest nanje vedno le v smeri vožnje in tako odpade vsako obračanje avtomobilov na cesti. Tudi odvoz z njih se vrši v smeri vožnje brez križanja in drugih ovir.

Najvažnejši varnostni ukrep pa predstavlja odstranitev križišč. Tam, kjer se križata dve avtostradi, je zgrajen podvoz, tako da preseka ena avtostrada drugo po visokem, dolgem mo-

stu. Isti svrhi služijo tudi ukrepi, ki povečujejo razgled na cestah. Na ovinkih, ki so že itak zelo zmerni in malenkostni, je posekano vse drevje, brežine so razkopane in odstranjene je vse, kar bi moglo ovirati razgled.

Družba za gradnjo nemških avtostrad računa, da bo imela Nemčija do leta 1940. že najmanj 7000 kilometrov najdovršenejših avtostrad. To najmodernejšo cestno omrežje po prepoznalo Nemčijo od severa do juga in od vzhoda do zahoda; vsa važna središča nemškega rajha bodo dosegljiva z brzimi avtomobili iz kateregakoli kraja države in sveta. Očividno je, kaj to pomeni za nemško gospodarstvo in turistični promet: Predvsem pa velik prihranek na času, ki je v sodobnem naglem življenjskem tempu vedno bolj dragocen.

V tem pogledu se ves svet od Nemčije lahko precej koristnega nauči.

Za grudo in dom

KOPANJE V MRZLI VODI

Plavanje spada med najbolj zdrave športe, toda tudi to le pod pogojem, da se izvaja tako, kakor je treba, zlasti s posebnim ozirom na organsko konstrukcijo in izdržljivost telesa. Tudi tukaj je več temeljnih pravil, ki se jih mora človek vestno držati. V vodo vstopajmo počasi, da se naše telo po-

stopno privadi novi temperaturi, ker more sicer, kakor je znano, nagla sprememba telesne temperature povzročiti težke telesne motnje. Razen tega telo nikdar ne sme biti pretirano razgřeto. Če pa je telo vendar prerazgřeto, ga moramo poprej, preden gremo v vodo, polagoma ohladiti s škropljenjem in lahnim ribanjem. Če je

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Žrebanje V. glavnega in zadnjega razreda tekočega 36. kola srečk se bo vršilo po loterijskem načrtu v času od 11. avgusta do zaključno 7. septembra t. l. in sicer:

V Beogradu: 11., 12., 13., 15., 16., 17., 18., 19., 20. in 22. avgusta in
v Skoplju: 26., 27., 29., 30., 31. avgusta in 1., 2., 3., 5. in 7. septembra t. l.

V tem žrebanju bodo 7. septembra t. l. izžrebane štiri premije in sicer: po 400.000.—, 500.000.—, 1.000.000.—, in 2.000.000.— din.

Poleg teh premij je še ogromno število dobitkov po din 200.000.—, 100.000.—, 80.000.—, 60.000.—, 50.000.—, 40.000.—, 35.000.—, 30.000.—, 25.000.—, 20.000.—, 15.000.—, 12.000.—, 10.000.—, in drugih manjših dobitkov.

Skupna vsota dobitkov v tem žrebanju znaša:

din 56,927.000.-

ki se izplačajo brez kakršnihkoli odbitkov.

V najsrečnejšem primeru, mogočem z združitvijo premij in dobitkov, se more v tem žrebanju dobiti na eno srečko

din 3,200.000.-,

Za izplačilo dobitkov jamči Država Kraljevine Jugoslavije.

Osebe, ki že sodelujejo v igranju 36. kola, morajo svoje srečke IV. razreda zamenjati s srečkami V. razreda najpozneje do 6. avgusta t. l.

Oni pa, ki nimajo srečke, pa bi se želeli udeležiti igranja v tem V. glavnem razredu, si lahko isto nabavijo pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih preprodajalcih, ki so v vsakem večjem mestu, toda z doplačilom in sicer:

Za eno celo srečko din 1.000.—, za polovično din 500.—, za četrtninsko din 250.—.

Podrobna navodila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili se dobijo na zahtevo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

Radio postaja v Beogradu bo poleg dnevnih vesti vsak dan žrebanja objavljala tudi rezultat žrebanja za dobitke po din 5.000.— pa navzgor.

Z nakupom srečke Državne razredne loterije vsak posameznik poleg osebne koristi, ki jo lahko ima, obenem tudi podpira narodno gospodarstvo, obrtništvo, industrijo in invalide, ker se čisti dobiček od prodaje srečk sorazmerno razdeli v prej omenjene svrhe.

Za nakup srečk se priporoča

Glavna kolektura Državne razredne loterije

„ŠAGRIN“, dr. z o. z.

LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.

Vodimo točno evidenco o žrebanju in interesente sproti obveščamo o dobitkih.

človek utrujen, ne sme takoj planiti v vodo, temveč se mora poprej odpočiti, ker je dihanje v vodi otežkočeno, kar more skrajno neugodno, marsikdaj celo življenjsko nevarno vplivati na srce. V vodi ne bodimo nikdar brez gibanja. Najboljše je, da neprestano plavamo ali vršimo kake druge gibe z rokami in nogami, tako, da se vse mišice stalno premikajo.

DEBELEJŠI KROMPIR

Po izkušnjah kmetovalcev v južnejših pokrajinah države dobimo obilnejši in debelejši krompirjev pridelek, če na doraslih krompirjevih rastlinah potrgamo vse cvete, ker so nepotrebni. To obiranje oziroma odtrgavanje cvetov opravljamo stalno vso dobo od začetka do konca cvetenja. To delo nam lahko s pridom opravijo tudi otroci.

SLADKORNA BOLEZEN.

Kdor boluje za diabetesom ali sladkorno boleznijo, se mora zavedati, da to nikakor ni nenevarna in lahka bolezen. Sladkorna bolezen moramo zdraviti prav vestno in točno po zdravnikovih navodilih. Najstrožje moramo držati predpisano dieto. Najbolje zdravimo sladkorno bolezen v bolnišnici, kjer imamo vse drugačno nego, kakor doma. Zapomniti si moramo temeljno pravilo, da spada bolnik s sladkorno boleznijo pod trajno in najstrožjo zdravniško kontrolo.